

อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทฉุยฉายของภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Identities Emerging From the Sets of Dramatic Arts Creation Concerning Chuichai of the Department of Performing Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University.

อูรารมย์ จันทมาลา¹, ธัญลักษณ์ มุลสุวรรณ²

Ourarom Chantamala¹, Thanyalak Moonswan²

บทคัดย่อ

ศิลปะการรำรำในนาฏยศิลป์ไทยประเภทฉุยฉายเป็นการรำเดี่ยวที่ถือว่าเป็นศิลปะการรำชั้นสูงซึ่งมีความงดงาม ประณีต ทั้งกระบวนการทำรำ บทร้อง ดนตรีประกอบและเครื่องแต่งกายที่มีจารีตแบบแผนถ่ายทอดกันมาแต่โบราณ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทฉุยฉายของภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร โดยการสังเกต สัมภาษณ์ผู้รู้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏยศิลป์ไทย ครู อาจารย์ นักแสดงจำนวน 27 คน และกลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 20 คน และนำเสนอผลงานวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทฉุยฉายของภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2556 จาก 5 ชุดการแสดง ได้แก่ 1. ฉุยฉายไอ้คำแต่งตัว 2. ฉุยฉายเอกนารีศรีสุวรรณกรรม 3. ฉุยฉายเทวีวิษฐาน 4. ฉุยฉายนางอุสา 5. ฉุยฉายไอ้คำ ซึ่งได้แนวคิดของการแสดงดังกล่าวได้มาจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานและสร้างนาฏยประดิษฐ์ในรูปแบบการแสดงฉุยฉาย ที่มีอัตลักษณ์ในด้านรูปแบบการแสดง การประดิษฐ์ท่ารำ การบรรจุเพลง การออกแบบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนการแปรแถว โดยผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอผลงานในรูปแบบต่างๆ ตามแนวคิดเพื่อเกิดการแสดงที่มีมิติใหม่ แตกต่างจากของเดิมด้วยการผสมผสานความเป็นพื้นถิ่นกับจารีตนาฏยศิลป์ไทยโดยคำนึงถึงองค์ประกอบศิลป์จนเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์และเกิดสุนทรีย์ภาพตลอดจนมีอัตลักษณ์เฉพาะที่ชัดเจน

สรุป อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทฉุยฉายของภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นกระบวนการพัฒนาซึ่งส่งเสริมให้ผู้สร้างสรรค์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์, ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Assistant Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University.

² Lecturer, Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University.

นาฏยประติษฐ์ ได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏกรรมและยกระดับศาสตร์แห่งการเรียนรู้ทางด้านนาฏยศิลป์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ , นาฏยประติษฐ์, อุยฉาย

Abstract

Dancing Art of Thai dramatic arts concerning Chuichai is classified as the dancing Classic art of the single dance with great beauty of the process of dancing movements, musical accompaniment and costumes. It has been perpetuated since ancient time consisting of a set of Chuichai Ram long Song (dancing movements which are created from bathing action of Chuichai), a set of Chuichai Taengtua (dancing movements which are created from dressing action of Chuichai), or a set of Chuichai Plaengtua (dancing movements which are created from disguising action of Chuichai)

This research aimed at investigating identities emerging from the sets of dramatic arts creation concerning Chuichai of the Department of Performing Arts under the Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University through a documentary investigation, an observation, and an interview with 27 key informants. Research results were presented by means of a descriptive analysis.

The research results revealed that identities emerging from the sets of dramatic arts creation concerning from the sets of dramatic arts creation concerning Chuchai of the Department of Performing Arts under the Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakhom University had been investigated during 2000-2013 From the fove performing sets as follows: 1) Chuichai Ai kham Taengtua, 2) Chuichai EK Nari Si Wannakam, 3) Chuichai Thewi Thitsathan, 4) Chuichai Nang Usa, and 5) Chuichai Ai Kham. The concepts of those performing sets were derived from local Isan literature and dramatic arts creation was created into many sets of Chuichai performances which had their own identities in terms of performing patterns, the creation of dancing movements, musical accompaniment, costume design, and dancing formations. The creators wanted to present a wide variety of Chuichai performances according to their concepts in order to originate new dimensions which were different from the original ones with performer numbers, dancing movements, musical accompaniment, and neat dancing formations.

In conclusion, the investigation of identities emerging from the sets of dramatic arts creation concerning Chuichai of the Department of Performing Arts under the Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University is the development Process which encourages the creators of dramatic arts creation to use their own potential for developing Thai dramatic arts and upgrading learning science concerning dramatic arts as to its progression from now and into the future.

Keywords : Identity, Dramatic arts creation, Chuichai.

บทนำ

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการละครฟ้อนรำและดนตรี อันมีคุณสมบัติตามคัมภีร์นาฏะหรือนาฏยะ กำหนดว่า ต้องประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน นาฏศิลป์ที่เกิดจากสาเหตุแนวคิดต่างๆ เช่น เกิดจากความรู้สึกระทอกระเทือนทางอารมณ์ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งสุขหรือความทุกข์ และสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติ และประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยการแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้อง ฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจเป็นต้น (เรณู โกศินานนท์. 2548 : 96) นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติแต่โบราณ เป็นศิลปะชั้นสูง แยกประเภทการแสดงออกเป็น หลายรูปแบบใช้ภาษาท่าเหมือนกันแต่แยกลักษณะและประเภทการแสดงแตกต่างกัน เช่น การแสดงเป็นหมู่ที่สวยงาม การแสดงเดี่ยวหรือคู่ ที่ร่ายรำอย่างสวยงาม และการแสดงที่เน้นการเต้น ซึ่งเป็นลักษณะการแสดงที่ประกอบไปด้วย ระเบียบ รำเดิน ซึ่งอยู่ในการแสดงนาฏศิลป์ละครและนาฏศิลป์โขน (สุมิตร เทพวงษ์. 2552 : 48)

ศิลปะการรำในนาฏศิลป์ไทยประเภทการรำเดี่ยว ถือว่าเป็นศิลปะการรำรำชั้นสูงที่มีความงดงาม ประณีต ทั้งกระบวนการทำรำ บทร้อง ดนตรี ประกอบและเครื่องแต่งกายที่มีจารีตแบบแผนถ่ายทอดกันมาแต่โบราณ ไม่ว่าจะเป็นนุญฉาย หรือรำลงทรง แต่งตัว ซึ่งส่วนใหญ่ตัดตอนมาจากการแสดงโขน หรือละครใน แต่ปัจจุบันมีการสร้างสรรค์นาฏประดิษฐ์แบบนาฏศิลป์ไทย ที่มีรูปแบบการผสมผสานศิลปะการฟ้อนตลอดจนดนตรีตามวรรณกรรมต้นแบบ หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย รูปแบบของการรำเดี่ยวประเภทนุญฉายจึงเกิดการเปลี่ยนแปลง แปลงตา สวยงาม น่าชม เกิดมิติใหม่ในการแสดงเพิ่มอรรถรสให้กับ

ผู้ชมมากขึ้น (ฉันทนา เอี่ยมสกุล. 2553 : 67)

การรำนุญฉายเป็นการรำรูปแบบหนึ่งของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ที่มีลีลาหลากหลายลักษณะทั้งดงามตลอดทั้งบ่งชี้ให้เห็นความสามารถของผู้แสดง ผู้ประพันธ์เนื้อหา การบรรเลงดนตรี และการแต่งกายที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงนุญฉายนั้นๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งการรำนุญฉายในสมัยก่อนนิยมเล่นกัน ไม่ใช้การรำเดี่ยว หรือรำเพียงผู้เดียว แต่บางครั้งอาจมีการรำเป็นคู่เช่น นุญฉายกึ่งไม้เงินทอง การแต่งกายแล้วแต่ความเหมาะสม หรือจุดประสงค์ของการแสดงหรือแนวคิดสร้างสรรค์การประดิษฐ์เครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับนุญฉายที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ การสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์รูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่า นาฏยประดิษฐ์ นั้น หมายถึงการคิด การออกแบบ และการสร้างแนวคิดรูปแบบกลวิธีที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย และส่วนประกอบอื่นๆที่ทำให้สมบูรณ์ ซึ่งอาจจะมาจากพิธีกรรม ส่งเสริมกิจกรรม แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม พัฒนาอาชีพ หรือสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางศิลปวัฒนธรรมก็ตาม (สุพล วิรุฬห์รักษ์. 2547 : 29)

กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ประเภทนุญฉายของภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นการนำเสนอรูปแบบใหม่ของการรำเดี่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานกระบวนการออกแบบท่ารำ ดนตรีประกอบ ตลอดจนเครื่องแต่งกายที่มีความสัมพันธ์กับวรรณกรรมท้องถิ่น มีการผสมผสานการออกแบบสร้างสรรค์จนเกิดเป็นนาฏยประดิษฐ์รูปแบบใหม่ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะทางการแสดงการศึกษา อัตลักษณ์ที่ปรากฏจึงเป็นแนวทางในการพัฒนา การสร้างสรรค์นาฏกรรม และยกระดับศาสตร์แห่งการเรียนรู้ทางด้านนาฏศิลป์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยานของภาคีวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยานของภาคีวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านรูปแบบ การประดิษฐ์ท่ารำ การบรรจุเพลง การออกแบบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนการแปรแถว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านการประดิษฐ์ท่ารำของฉันทนา เอี่ยมสกุล ในการศึกษารูปแบบ กระบวนท่ารำ บทร้อง ดนตรีประกอบ และเครื่องแต่งกาย การรำเดี่ยวประเภทอุณยาน และแนวคิดด้านนาฏยประดิษฐ์รูปแบบใหม่ของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ ศึกษาการประดิษฐ์ท่ารำอุณยาน

วิธีการศึกษา

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการศึกษา 4 วิธี คือ ประการแรกศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้านการแสดงอุณยาน ประการที่สอง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏยศิลป์ไทย อาจารย์ผู้คิดประดิษฐ์ท่ารำ กระบวนการสร้างงานนาฏยศิลป์ ประการที่สาม ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมสังเกตการณ์แสดง ประการสุดท้าย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อให้ข้อมูลและตรวจสอบเนื้อหาวิเคราะห์ อัตลักษณ์โดยนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. นาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยานของภาคีวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. อัตลักษณ์ของอุณยานของภาคีวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการประดิษฐ์ท่ารำ การบรรจุเพลง การออกแบบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนการแปรแถว

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยานของภาคีวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2556 พบสาระที่สำคัญได้แก่

1. นาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยาน

1.1 นาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยานของภาคีวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วย การแสดงอุณยาน 5 ชุด คือ

- อุณยานไฉ่คำแต่งตัว
- อุณยานเอกราชศรีสุวรรณกรรม
- อุณยานเทวีธิษฐาน
- อุณยานนางอุสา
- อุณยานไฉ่คำ

ซึ่งทั้ง 5 ชุดการแสดงเป็นผลงานสร้างสรรค์ของนิสิตวิชาเอกนาฏยศิลป์ไทย เป็นการบูรณาการทักษะ ความคิดตลอดจนศาสตร์ต่างๆในการออกแบบก่อนสำเร็จการศึกษา โดยทุกชุดการแสดงจะมี แนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำ การบรรจุเพลง บทร้อง ลีลาท่ารำ และการแต่งกาย

1.2 นาฏยประดิษฐ์ประเภทอุณยานทั้ง 5 ชุด มาจากวรรณกรรมและวรรณคดีไทย เช่น

- อุณยานไฉ่คำแต่งตัว มาจากวรรณกรรมเรื่องผาแดง-นางไอ่

ภาพประกอบ 1 การแสดงชุด “จูนายไอ้คำแต่งตัว”
จากวรรณกรรมเรื่องผาแดง นางไอ่

- จูนายเอกนาฮีศรีวรรณกรรม มาจากวรรณคดีไทยหลายเรื่อง เช่น รามเกียรติ์ อิเหนา สังข์ทอง พระอภัยมณี กามนิธ วาสัญญ์ และสามก๊ก
- จูนายเทวีวิชฐาน มาจากวรรณกรรมเรื่อง ปาจิต-อรพิม
- จูนายนางอุสา มาจากวรรณกรรมเรื่อง อุสา-บารส
- จูนายไอ้คำ มาจากวรรณกรรมเรื่อง ผาแดง-นางไอ่

ภาพประกอบ 2 การแสดงชุด “จูนายนางอุสา”
จากวรรณกรรมเรื่องอุสา-บารส

1.3 ดนตรีที่ใช้ประกอบจะบรรเลงเพลงจูนาย เพลงแม่ศรี เพลงเรีวลา เพลงเสมอเขมร เพลงเสมอลาว

1.4 บทร้องใช้บทจูนาย และบทแม่ศรีตามแบบขนบการรำจูนาย ที่กำหนดให้มีบท

จูนาย 2 บท แม่ศรี 2 บท

1.5 ลีลาท่าร่าจะประดิษฐ์ท่าร่าตามเนื้อร้อง และมีท่าร่าที่แสดงความเป็นเชื้อชาติ

1.6 การแต่งกายแต่งตามลักษณะเชื้อชาติ ถ้าเป็นเรื่องที่เป็นลาวจะแต่งแบบลาว หรือถ้าเป็นเรื่องขอมจะแต่งแบบขอม

ภาพประกอบ 3 ลักษณะการแต่งกายจูนายไอ้คำ
จากวรรณกรรมเรื่องผาแดง นางไอ่

2. อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทจูนาย

2.1 อัตลักษณ์รูปแบบการแสดง

เป็นการนำวรรณกรรมท้องถิ่น ได้แก่ ผาแดง-นางไอ่ ปาจิต-อรพิม อุสา-บารส มาเป็นการแสดงประเภทจูนายซึ่งมีทั้งการแต่งตัว การชมโฉม การแปลงตัว โดยกำหนดให้เป็นการแสดงรำเดี่ยว รำคู่ และรำหมู่ในบทร้องเดียวกัน

ภาพประกอบ 4 ลักษณะการแต่งกายจูนายเทวีวิชฐาน
จากวรรณกรรมเรื่องปาจิต-อรพิม

2.2 อัตลักษณ์การประดิษฐ์ท่ารำ

เป็นการประดิษฐ์ท่ารำแบบขอม และท่ารำแบบลาวตามลักษณะตัวละครที่นำมาแสดงโดยคำนึงถึง ลักษณะที่เป็นนาฏยลักษณ์ตามเชื้อชาติ และสามารถสื่อให้ตรงกับคำประพันธ์ในบทร้องได้อย่างกลมกลืน

2.3 อัตลักษณ์การบรรจเพลง

จะใช้ขบวนการแสดงอุยฉาย โดยใช้เพลงอุยฉาย เพลงแม่ศรี เพลงเสมอลาว และเพลงเสมอเขมร แต่จะร้อยเรียงทำนองและบทร้อง โดยมีทั้งการร้องแบบอุยฉายรับด้วยเสียงปี หรือร้องแบบอุยฉายพวง ตามลักษณะของการแสดงให้ไพเราะ

2.4 อัตลักษณ์การออกแบบเครื่องแต่งกายเครื่องแต่งกายจะประดิษฐ์จากวรรณกรรมถ้าเป็นวรรณกรรมขอมจะออกแบบเครื่องแต่งกายมีลักษณะขอมจากภาพจำหลัก ถ้าเป็นวรรณกรรมลาวจะแต่งกายแบบลาว โดยให้มีความงดงามและถูกต้องตามบทประพันธ์ที่กล่าวไว้ในบทร้อง

2.5 อัตลักษณ์การแปรแถว

การแปรแถวที่ปรากฏในการรำประเภทอุยฉายของภาคทิวาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะเป็นการแปรแถวตอน แถวคู่ แถวเฉียง แถววงกลม แถวตัววี แถวสลับคู่ หรือแถวเฉียงและแถวปีกกา อีกทั้งยังมีการตั้งซุ่มในรูปแบบต่างๆ อีกด้วย

ภาพประกอบ 5 ท่ารำอุยฉายไ่คำจากวรรณกรรมเรื่องผาแดง-นางไอ่

สรุป

อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทอุยฉายของภาคทิวาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านรูปแบบ การประดิษฐ์ท่ารำ การบรรจเพลง การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการแปรแถว ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏยประดิษฐ์ที่นำเสนอต่อสาธารณชน ในกระบวนการประดิษฐ์ทั้งหมดจะต้องใช้แนวคิดจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานความรู้ในการกำหนดท่ารำให้สอดคล้องกับบทประพันธ์ มีท่ารำที่ประดิษฐ์ชัดเจนมีความหมายบอกเชื้อชาติของลักษณะบทประพันธ์ มีทำนองดนตรี บทร้องที่ไพเราะ มีกระบวนการการใช้แถวในรูปแบบต่างๆ ทำให้เกิดความน่าสนใจและน่าชมยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

นาฏยประดิษฐ์ประเภทอุยฉายของภาคทิวาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นการนำวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานมาประดิษฐ์เป็นการแสดงประเภทอุยฉาย โดยยึดขบวนการแสดงอุยฉายด้วยบทร้องเพลงอุยฉาย และเพลงแม่ศรี มีกระบวนการท่ารำ การแต่งกายตามแบบลักษณะวรรณกรรม เป็นการรำเดี่ยว การรำคู่ และรำหมู่ ซึ่งสอดคล้องกับฉันทนา เอี่ยมสกุล (2553 : 67) ที่กล่าวว่าศิลปะการรำรำ ในนาฏยศิลป์ไทยประเภทรำเดี่ยว คือ เป็นศิลปะการรำรำชั้นสูงที่มีความงดงาม ประณีตทั้งกระบวนการรำรำ บทร้องดนตรีประกอบและเครื่องแต่งกายที่มีจารีตแบบแผนถ่ายทอดกันมาแต่โบราณ ไม่ว่าจะเป็นอุยฉาย หรือการรำลงสง รำแต่งตัว

ส่วนอัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทอุยฉายของภาคทิวาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านรูปแบบ การประดิษฐ์ท่ารำ การบรรจเพลง การ

ออกแบบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนการแปรแถว ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏประดิษฐ์ที่ต้องใช้แนวคิดจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ความรู้ในการกำหนดท่ารำให้สอดคล้องกับบทประพันธ์ ทำนองดนตรี บทร้องที่ไพเราะ มีกระบวนการใช้แถวในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547: 29) ที่กล่าวถึง การสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์รูปแบบใหม่ หรือที่เรียกว่า นาฏยประดิษฐ์ หมายถึง การคิด การออกแบบ และการสร้างสรรค์แนวคิดรูปแบบกลวิธีที่ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย และส่วนประกอบอื่นๆ ที่ทำให้สมบูรณ์ เช่นเดียวกับสวภา เวชสุรกษ์ (2547 : 51) ได้ศึกษาหลักการนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแผ้ว สนิทวงศ์เสนี พบว่า นาฏยประดิษฐ์ หมายถึง การคิด การออกแบบและการสร้างสรรค์แนวคิดรูปแบบกลวิธีของนาฏยประดิษฐ์ชุดหนึ่งที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียว หรือหลายคนที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมายท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย ฉากและส่วนประกอบอื่นๆ ที่สำคัญในการทำให้นาฏศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทนา เอี่ยมสกุล. (2553). ศิลปะการออกแบบท่ารำ : นาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรณู โกศินานนท์. (2548). นาฏดุริยางค์คีตกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สวภา เวชสุรกษ์. (2547). หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแผ้ว สนิทวงศ์เสนี. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิตร เทพวงศ์ . (2552). นาฏศิลป์ไทย.นาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษาและมัธยม กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพสุพรรณ

ข้อเสนอแนะ

1. อัตลักษณ์ที่ปรากฏในนาฏยประดิษฐ์ประเภทนุญฉาย ด้านความเป็นมา ดนตรีและบทร้อง ลีลาท่ารำ และการแต่งกาย เป็นลักษณะเฉพาะนุญฉาย ควรศึกษาถึงอัตลักษณ์ของการแสดงประเภทอื่นๆ เช่น รำตรวจพล รำแต่งตัว รำเกี้ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทย
2. ควรนำอัตลักษณ์ของการแสดงประเภทต่างๆ ไปใช้เพื่อพัฒนาแนวคิดในการสร้างสรรค์งานที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและประเทศชาติ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2557 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม